

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİNDE TIP OKULLARINA ÖĞRENCİ SEÇİMİ

Nevzat ALKAN

**İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Adli Tıp Anabilim Dalı,
İstanbul**

Amerika Birleşik Devletleri (ABD) 50 eyalet, bir yönetim toprağı (District of Columbia), anlaşmalarla yönetimi ABD' ye bırakılmış Pasifik Okyanusu'ndaki bazı Japon adaları ve özel anlaşmalarla ortaklık kurduğu Puerto Rico' dan oluşan federal bir cumhuriyettir. Bu ülke günümüzde gerek sağlık alanındaki yatırımların fazlalığı, gerek sağlık yapılanması ve gerekse de tıp eğitimi yönlerinden diğer pek çok hususta olduğu gibi dünyanın önde gelen ülkelerinden bir tanesidir(1).

ABD' DE TIP ÖNCESİ EĞİTİM

ABD' de her eyalet eğitim sistemini kendisi belirlemekte, bu sebeple eğitim sistemi eyaletler arasında bazı farklılıklar içermektedir. Okula başlama yaşı ortalama olarak 5' tir. Bu yaşta ana okulu eğitimi başlamaktadır ve bu eğitim dönemi zorunlu bir eğitim dönemi değildir. Anaokulu eğitimini 6-12 yaşları arasında devam edilen ilkokul ve üzerine 2 yıl daha gidilen ortaokul eğitimi takip etmektedir. Bu okullara devam zorunludur, ancak sınıfta kalma yoktur. Ortaokul eğitimini takiben ise lise eğitimi başlamaktadır. Bu eğitim dönemi de yine eyaletine göre değişmekle birlikte, 18 yaşına kadar sürmektedir. Lise eğitimi de zorunlu bir eğitim dönemidir. Ortalama olarak 18 yaşına kadar süren bu zorunlu eğitim dönemleri öğrencinin ailesinin tercihinin göre ya özel okullarda, ya da devlet okullarında geçirilmektedir. ABD' de özel okul-devlet okulu ayrımı her okul seviyesinde mevcut olup, genel olarak özel okullar daha pahalı, bütçeleri daha geniş, ancak daha az talebe ile eğitim yapmaktadırlar. Tüm bunlara bağlı olarak

özel okullar genellikle daha şöhretlidirler. Devlet okulları ise özel okullara göre daha ucuz, ancak daha kalabalık sınıflardan oluşmaktadırlar. Ama yine de oldukça başarılı devlet okulları da bulunmaktadır.

Öğrenciler zorunlu eğitim dönemlerini tamamladıktan sonra not ortalamalarına göre, önlisans programlarına başvurumaktadırlar. ABD' de önlisans programları öğrencilere ya direk olarak meslek eğitimi vermekte, ya da daha sonra gidecekleri meslek okullarına hazırlık eğitimi vermektedirler. Tıp öğrenimi yapabilmek için tıp öncesi eğitim verilen, 4 yıllık bir önlisans programına (kolej) devam etmek ve burayı başarıyla bitirmek zorunludur. Eğitimin bu kademesindeki okul sayısı binlerle ifade edilmektedir. Bu okulları bitirmekle BSc (Bachelor of Science) ünvanı elde edilmektedir. Tıp öncesi önlisans eğitimine kayıt yaptırabilmek için, lise eğitiminde belirli derslerin alınmış olması zorunludur (4 yıl İngilizce, 2 yıl laboratuvar bilimleri, 2 yıl klasik edebiyat ya da modern yabancı edebiyat, 2,5 yıl matematik, 2 yıl sosyal çalışmalar). Yine kolejlerden mezun olanlar tıp eğitimine devam etmek istiyorlar ise kolej döneminde belirli sayıda krediyi tamamlamak ve belirli dersleri almak

Yazışma Adresi ;

Uzm. Dr. Nevzat Alkan

İstanbul Üniversitesi

İstanbul Tıp Fakültesi

Adli Tıp Anabilim Dalı

34390 Çapa - İstanbul

Tel.: (212) 635 11 79 Dahili: 1505

alkan@istanbul.edu.tr

zorundadırlar (inorganik ve genel kimya, organik kimya, genel biyoloji ya da zooloji, genel fizik, İngilizce)(2,3).

ABD' de tıp eğitimi 2 tipe ayrılmaktadır:

- 1- Osteopatik tıp eğitimi,
- 2- Allopatik tıp eğitimi.

Bu iki tip tıp eğitimini açıklamadan önce, tıp eğitimi için önemli olan **tıp okulu giriş testi** ve **kolej not ortalaması** kavramlarının açıklanması uygun olacaktır:

Tıp Okulları Giriş Testi (MCAT)(Medical College Admission Test):

Amerikan Tıp Okulları Birliğince, yılda iki kez (Nisan ve Ağustos aylarında), ABD' de ve bazı dış temsilciliklerindeki test merkezlerinde tatbik edilen, sınav ücretli olarak 155 dolar alınan bir değerlendirme sınavıdır. Sınavın amacı adayın bilgi ve yetenek düzeyini ortaya koymaktır. Sınav 4 bölümden oluşmaktadır. Bunlar,

Birinci bölüm: Sosyal bilimler alanlarından, oldukça uzun 9 metnin yer aldığı ve söz konusu metinlerdeki konuyu anlama, yorumlayabilme, ana fikri ortaya çıkarabilme seviyelerini ortaya çıkartmayı amaçlayan, çoktan seçmeli dörder seçenekten oluşmuş, 65 soruluk bir bölümdür. Bu bölüm için verilen süre 85 dakikadır.

İkinci bölüm: Fizik, matematik ve kimya testlerini içeren, 100 dakika süreli, yine dörder seçenekli, 77 sorudan oluşturulmuş **fen bilimleri testi**dir.

Üçüncü bölüm: Bu bölümde adaylara 60 dakika süre tanınmakta ve iki adet, her birisi için 30' ar dakika süre kullanılması önerilen, genellikle ünlü kişiler tarafından söylenmiş veciz bir söz ile ilgili olarak kompozisyon yazılması istenmektedir. Bu bölümün amacı, hekimliğin iyi bir ifade ve yazma gücü isteyen bir meslek olarak kabul edilmesi ve bu sayede de adayın bu yönünün ortaya çıkartılabilesidir.

Dördüncü ve son bölümde ise: Biyoloji ve organik kimya konularından, dörder seçenekli 77 sorudan oluşan, 100 dakika süreli **biyolojik bilimler testi** uygulanmaktadır.

Testin uygulanmasını takiben, iki hafta içinde adaylara, her alan için ayrı ayrı puanları bildirilmekte ve aday, almış olduğu puanlara göre arzu ettiği ya da puanının yeterli olacağını düşündüğü tıp okullarına başvuruda bulunmaktadır. Bu testten alınan puanlar adayın okula kabul edilip edilmemesi için mutlak puanlar değildir. Okul öğrenci seçiminde bu puanların yanı sıra, daha pek çok farklı özelliği de değerlendirmektedir. Yüksek test puanı alıp okula kabul edilmeyen, ya da düşük test puanı alıp okula kabul edilen çok sayıda aday bulunmaktadır. Ancak bu puanların önemi, 1- Adayın bilim bilgisi seviyesi hakkında fikir vermesi, 2- Her okulun kayıt duyurularında belirli bir seviyenin üzerindeki puanları alan adaylara kayıtlarını açmasıdır.

Kolej not ortalaması (GPA)(Grade Point Average):

Bu değerlendirme dört yıllık kolej eğitiminde alınan dersleri ve bu derslerden alınan notları gösteren bir transkripttir. Bu değer, tıp okullarına kabulde oldukça önem taşımaktadır. Yine MCAT' de olduğu gibi, GPA' da görüşmeye çağrılacak adayların belirlenmesinde önemlidir. Belirli bir seviyenin altındaki GPA değerine sahip olan aday görüşmeye çağrılmamaktadır(4).

ABD' de Tıp Okullarına Giriş Şartları

ABD' de her tıp okulu, seçeceği öğrencilerin özelliklerini bağlı oldukları Tıp Okulları Birliği'nin belirlemiş olduğu ana kurallara bağlı kalmak koşuluyla kendisi belirlemektedir. Bu sebeple tüm tıp okulları giriş şartları az çok farklılıklar göstermekle birlikte genel olarak şunları kapsamaktadır.

Aday.

- BSc titrine sahip olmalı,
- Başarılı bir özgeçmişi bulunmalı,
- Birleşik Devletler vatandaşı olmalı ya da başvuru esnasında Birleşik Devletlerde yaşama izni bulunmalı,
- Son 3 yıl içerisinde uygulanmış tıp okulları giriş testlerinden (MCAT) herhangi birisinden yeterli puanı almış olmalı,
- Kolej dönemine ait özellikle bilim dersleri alanlarında yüksek bir not ortalamasına (GPA) sahip olmalı,
- Kolej döneminde her sömestrde en az 90 saat ders almış olmalı, her sömestrde haftalık en az 6 saat İngilizce, en az birer yıl haftalık 8 saat biyoloji, inorganik kimya, organik kimya ve fizik derslerini almış olmalı ve
- Başvurulan okula yönelik olarak yazılmış ve adayı öneren 2 referans mektubuna sahip olmalıdır.

Bazı okullar kolej döneminde zooloji, biyokimya, anatomi, davranış bilimleri, genetik, fizyoloji, mikrobiyoloji, moleküler biyoloji, bakteriyoloji, matematik, edebiyat, sosyoloji, filozofi ve psikoloji gibi derslerin alınmış olmasını adayın lehine bir durum olarak değerlendirmektedirler.

Yukarıdaki şartları taşıyan ve başvuran adaylar içinden uygun görülen adaylar görüşmeye çağrılmaktadır. Bu görüşmenin amacı adayı sözlü sınava tabi tutmak olmayıp, adayın insanlarla ilişki kurabilme becerisini, karakterini, kişiliğini, olgunluğunu, tıbbi olan ilgisini ve tıbbın felsefesini anlayıp anlamadığını ortaya çıkartmaktır. Elbette okuluna göre değişmekle birlikte her okula, okul kontenjanının yaklaşık 10 misli aday başvuruda bulunmakta, bu kontenjanın yaklaşık 5 misli de görüşmeye çağrılmaktadır.

Tüm bu aşamaları izleyerek adayın okula kabul edilip edilmediği kararı okulun aday seçim komitesince verilmektedir. ABD' de pek çok okul kendi eyalet vatandaşlarına özel kontenjanlar tanımaktadır. Bazı eyaletlerde ise bu kontenjanlar eyalet yasalarında açık ve zorlayıcı bir hüküm olarak yer almaktadır. Örneğin, Teksas eyalet yasasında her sınıfın % 90' ı, West Virginia eyalet yasasında her sınıfın % 70' i kendi eyalet vatandaşı olmak zorundadır(4-6).

1- OSTEOPATİK TIP EĞİTİMİ

Tanım

Osteopati, kemikleri ilgilendiren hastalıklar anlamını taşımaktadır. Osteopatik tıp eğitimi felsefesinde, iskelet sisteminde bir bozukluk bulunmadığı zaman vücudun hastalıklara karşı kendisini daha kolay koruyabildiği, iskelet sisteminin yapısal bozukluklarında ise hastalıkların kolaylıkla gelişebildiği düşüncesi bulunmaktadır. Bu öğretilerle yetiştirilen osteopatik tıp doktorları asıl olarak iskelet sistemi üzerinde tedaviler uygulamakta, ancak yine de reçete yazmak, cerrahi tedavi uygulamak ve tanısal girişimlerde bulunmak gibi modern tıbbın tüm imkanlarından da faydalanmaktadırlar. Osteopatik tıp okullarını bitiren hekimler şahsın ağrısını dindirmede, iskelet sistemi hareket sınırlarını normale getirmede ve şahsı iyileştirmede klasik bilinen tıp uygulamalarının yanı sıra Osteopatik Manüplatif Tedavi denen (OMT) özel manüplasyonlardan da faydalanmaktadırlar.

Tarihçe

ABD' de ilk osteopatik tıp okulu, Dr. Andrew Taylor Still tarafından 1892 yılında, Kirksville-Missouri' de kurulmuştur. Bu nedenle Dr. Still, osteopatik tıbbın babası olarak kabul edilmektedir. Dr. Still 1828' de Virginia' da, bir doktorun oğlu olarak dünyaya gelmiş, kendisi de tıp öğrenimi görmüş ve 1860

yılındaki Amerikan iç savaşı sırasında cerrahlık yapmıştır. İç savaşı takip eden 1864 yılında üç çocuğunu da arka arkaya menenjitten kaybedince, sonrasında öncüsü olacağı, osteopatik tıp alanına yönelmiştir. Çalışmalarının ve deneyimlerinin sonucunda sağlıkta temel rolün kas ve iskelet sisteminden kaynaklandığına inanmış ve bu sistemin hastalıklarının yok edilmesine yönelik olarak Osteopatik, Maniplatif Tedavi (OMT) yöntemini yaratmıştır. Bu inanç ve yaklaşım ise yeni bir tıp felsefesinin doğmasına neden olmuştur.

Adayların osteopatik tıp okullarını seçiş sebepleri nelerdir ?

- Tıp doktoru olabilmek için kontenjan sağlayan diğer bir okul grubudur ve mezun olan hekimler diğer tıp tıp eğitimi (allopatik tıp eğitimi) alan öğrenciler ile aynı haklara sahip olmaktadır,
- Bu okulların ücretleri allopatik tıp okulu ücretlerine göre biraz daha düşüktür,
- Bu okullara kabul edilmede adaylardan diğer tıp tıp okullarına göre daha düşük MCAT ve GPA puanları istenmektedir(7,8).

2- ALLOPATİK TIP EĞİTİMİ

Tanım

Allopatik tıp eğitimi ülkemizde de uygulanmakta olan klasik tıp öğretisi sistemi tipidir.

ABD' de ilk allopatik tıp okulu 1765 yılında Pennsylvania Üniversitesi bünyesinde açılmıştır. ABD' de o güne dek çalışan hekimler Londra, Paris, Edinburgh, Viyana ve Leiden gibi şehirlerde yetişerek ABD' ne gelmişlerdir.

ABD' de allopatik tıp okulları genellikle oldukça zor öğrenci kabul eden ve hayli başarılı öğrencilerin okuma hakkı kazanabildiği okullar arasındadır. Genellikle kolej not ortalaması 4.00 üzerinden 3.70 ve üzeri olan öğrenciler allopatik tıp okullarına girme hakkı kazanabilmektedirler. 1998 yılı itibari ile

allopatik tıp okulu sayısı 125' tir. Bu okullar ABD'nin 44 eyaletine, yönetimi birimi olan District of Columbia' ya (3 tıp okulu) ve özel anlaşmalı devlet Puerto Rico' ya (3 tıp okulu) yayılmıştır. Tıp okullarının 74' ü devlet okulu, 51' i özel okuldur.

1998 yılında allopatik tıp okullarına toplam 41004 aday tarafından toplam 481.336 başvuru yapılmış (bir öğrenci birden fazla tıp okuluna aynı anda başvuruda bulunabilmektedir.) ve bu adayların 16.170' i (% 39,4) bir tıp okuluna kaydedilebilmiştir. Bu okullara başvuruda bulunan adayların % 42, 1' i bayan olup, okula kabul edilenlerin ise %44, 3' ünü bayanlar oluşturmaktadır(9,10). 1998 yılı itibari ile 125 tıp okulunda kayıtlı olan toplam tıp öğrencisi sayısı 69.340' tır(1).

SONUÇ

Tıp eğitimi üç ana komponentten oluşan uzun, zor, yorucu ve pahalı bir eğitim alanıdır. Bu 3 komponent, 1- Teorik bilgilerin verilmesi, 2- Öğretilen bu teorik bilgilerin hasta başında tatbik edilmesi ve 3- Bilimsel araştırma ve çalışmaların yapılmasından oluşmaktadır.

Bir ülkede tıp eğitiminin iyi olması isteniyor ise ülkenin genel sosyal, ekonomik ve eğitim şartlarının iyi olmasının yanı sıra tıp okullarına seçilen öğrencilerin de yeterli niteliklere sahip olması gerekmektedir. Hekimlik direk olarak insan hayatı ile çalışan bir alan olması sebebi ile hatayı affetmeyen bir meslektir. Ülkemizde son yıllarda iyice yoğunlaşan sağlıkla ilgili olumsuz gösterge ve haberlerde elbette ülkenin içinde bulunduğu pek çok olumsuz gelişmenin yanı sıra tıp fakültelerine alınan öğrencilerin niteliklerinin de gerilemesi rol oynamaktadır. Bunu ortaya koyan en net gösterge, üniversite seçme sınavlarında geçmiş yıllarda en çalışkan öğrencilerin kabul edilmekte olduğu tıp fakültelerine son yıllarda alınan öğrencilerin profilinin değişmesidir. Henüz 2001-2002 öğretim yılının başlamakta olduğu şu günlerde

fakültemize kabul edilen öğrencilerin bilgileri değerlendirildiğinde durum tüm çıplaklığı ile ortaya çıkmaktadır. Yaklaşık bu sene 340 yeni öğrencinin kayıt yaptırma hakkı kazandığı fakültemize giren öğrencilerden sadece ikisi okul birincisi olup, İstanbul Tıp Fakültesi tercihi pek çok öğrencinin 5. ve daha sonraki tercihleridir. Geçmiş yıllarda %1'lik dilimlerden öğrenci alan fakültemiz artık oldukça gerideki dilimlerden öğrenci kabul etmektedir. Ülkenin en iyi tıp fakültelerinden birisi olarak kabul edilen İstanbul Tıp Fakültesi için bu şekilde olan dramatik bu durum elbette sayıları neredeyse 50' ye ulaşan diğer tıp fakülteleri için daha da acıklıdır.

Dileğim tıp fakültelerimize öğrencilerin sadece 3 saatlik bir test sınavı ile değil, diğer değerlendirmelere ilaveten mülakatla alınmasıdır. Ancak 1974 yılına dek uygulanabilmiş mülakat sisteminin günümüzde artan hızlı nüfus ve nesnel olarak uygulanamayabilir olması nedeni ile yeri kısıtlıdır.

Dileğim, Tıp Fakültelerindeki eğitimin daha iyiye doğru gitmesidir.

Kaynaklar:

- 1- Amerika Birleşik Devletleri. Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi. Interpress Basın ve Yayıncılık A.Ş. İstanbul. Cilt: I 1992; 420-8.
- 2- Alkan N. Ameika Birleşik Devletler' nde Tıp Eğitimi. Sendrom. 2001; 13(1): 17-25.
- 3- Demir Z, Alkan N. Amerika Birleşik Devletleri' nde Dış Hekimliği Eğitimi. Akademik Dental. 2001; 3(2): 48-53.
- 4- Wischnitzer S, Wischnitzer E. Barrons Guide to Medical and Dental Schools. 8th ed., Barron's Educational Series, Inc. 1997.
- 5- Lerner MR. Medical School: The Interview and the Applicant. Barron's Educational Series, Inc. Hauppauge, N.Y. 1981.
- 6- Goldstein AJ. Accounting to Zoology. Peterson's Guides, Princeton, New Jersey, 1987; 255-9.
- 7- What is a Doctor of Osteopathy? American Association of Colleges of Osteopathic Medicine Publications. 2000.
- 8- Alkan N. Amerika Birleşik Devletleri' nde Değişik Bir Tıp Felsefesi: Osteopatik Tıp Eğitimi. İstanbul Tıp Fakültesi Mecmuası.(basımda)
- 9- Alkan N. Amerika Birleşik Devletleri ile Ülkemiz Tıp Fakülteleri' nin Öğrenim Gören Kız Öğrenci Sayıları Yönünden Karşılaştırılması. İstanbul Tıp Fakültesi Mecmuası. 2000; 63(3): 305-13.
- 10- Bickel J, Clark V. Encouraging the Advancement of Women. JAMA 2000; 283(5): 671.